

Expoziție

„Flori, forme și lumină”

Daniela Lăcrămioara Capotă

În data de 15 august 2025, la pensiunea Montana din satul Varlaam, comuna Gura Teghii, județul Buzău a avut loc vernisajul expoziției „Flori, forme și lumină”, a Danielei Lăcrămioara Capotă, colaboratoarea revistei Timpul Seniorilor, care a transpus în cuvinte și imagini experiența extraordinară trăită cu acest prilej :

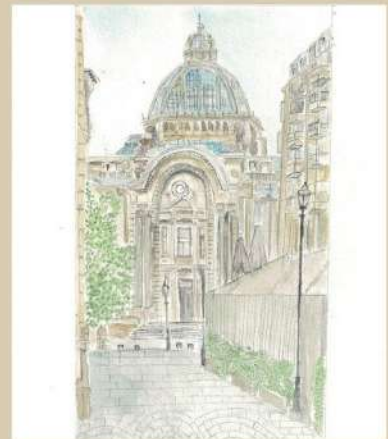
„Au fost două zile frumoase, în care am împărtășit **Flori, forme și lumină**, am primit darul întâlnirii unor oameni deosebiți, m-am simțit „îmbrățișată” de frumusețea lor interioară, am vorbit despre prietenie, culoare, haiku, poezie, am citit puțină proză scurtă, mulțumesc din suflet, Mirela, Dana, apoi Sorina, Lilioara și grupului vostru minunat format din prieteni de o viață, mulțumesc lui Mirciulică și prietenilor săi.

Am gândit expoziția ca o simbioză între introspecție și ludic, deși diferite, ele sunt valențele a ceea ce sunt eu. Este firesc uneori să coborâm pe treptele interioare spre noi, spre emoție,

stare, suflet, sensibilitate. Lucrul acesta m-a ajutat să pictez în acuarelă și să lucrez în creion florile și vasele în care sunt așezate, dar și să valorizez lumina, nuanțele și umbrele, conturul, modul în care simt culorile și ceea ce sunt eu în acel moment al creației.

În al doilea rând consider că ludicul nu trebuie să dispară din viața noastră indiferent ce vârstă avem, și așa am construit „orașele vesele”, ca o reîntoarcere la puritatea și bucuria naturală a copilăriei, la explozia de culoare pe care o simțeam atunci prin joc. Apoi lumina, ea este cea care ne face să percepem poate anotimpurile, prin flori, frunze, culori, apoi în sens figurativ, ea este cea care ne ține aproape de lucrurile pe care poate nu ni le putem explica, dar pe care le percepem.

Mulțumesc Codruț, pentru afișul expoziției, și Pensiunii Montana pentru găzduire!”.

VERNISAJ EXPOZITIE „FLORI, FORME SI LUMINĂ,,

CAPOTĂ DANIELA LĂCRĂMIOARA

15 AUGUST, 2025 | 17:00
PENSIUNEA MONTANA -
VARLAAM

Haiky

Daniela Lăcrămioara Capotă

Din volumul Câmpul de rouă, apărut la Editura Minela în 2023

lumini stradale –
la sfârșitul rândului
luna plină

The Japan Society Haiku Corner

luna de toamnă –
ceaiul s-a răcit demult
în cana mea

Autumn Moon Haiku Journal

jumătate de lună –
toate acele cuvinte
pe care nu ni le-am spus

The Haiku Foundation

un nou strat de zăpadă –
în copac o cioară cu glugă
susține punctul ei de vedere

The Haiku Foundation

drum prin sat –
un fluture traversează
prin fața mașinii

The 5th Basho-an International
English Haiku Competition

vechiul aerodrom –
o cioară transportă
o nucă în cioc

The Haiku Foundation

jumătate de lună –
part-time
îndrăgostit

Cold Moon Journal Sunday, February 26, 2023

luna de primăvară –
bătrânul orb recunoaște
parfumul florilor de cireș

The Japan Society Haiku Corner

adiere de primăvară –
pe șevalet
înfloresc mugurii

Cold Moon Journal Tuesday, April 18, 2023

absență –
sunetul ploii
umple camera

The Haiku Foundation

cerul albastru –
un nor alb
călătorește la fereastra mea

The Japan Society Haiku Corner

școală abandonată –
în curte
păpădiile pregătite de zbor

The Haiku Foundation

Unde se ascund norii

Mihail Silviu Capotă

Nu e nimeni în parc, doar eu și o bancă obosită. Soarele atârână peste tot cu o lumină liniștitoare, fără să mă întrebe dacă am chef de senin. Privesc cerul - curat, albastru, perfect - și mi vine să întreb: unde s-au dus norii?

Unde se ascund când nu-i vezi?

Poate că asta mă frământă de fapt. Nu lipsa norilor, ci ideea că tot ce nu văd încă există. Că ceea ce pare liniște e doar pauza dintre două zgomote. Și mă întreb, cu o ciudată sinceritate: de ce mi-e uneori mai greu când e senin?

Poate pentru că atunci nu mai am pe cine da vina. Nu mai pot spune „e o zi mohorâtă, de-asta mă simt așa”. Nu. Azi, totul e frumos. Cerul nu are nici măcar o scamă, iar vântul abia mișcă frunza. Și cu toate astea, ceva apasă. O greutate ușoară, dar constantă, ca un gând vechi care nu se mai termină.

Mi-ar plăcea să cred că norii dorm undeva. Că au și ei dreptul la odihnă. Că se retrag într-un fel de sanctuar ceresc și-și închid ochii de va-

tă. Dar mai știu și că, de multe ori, nu se duc nicăieri. Se ascund în mine. Se adună în plămâni, în tâmpile, în piept. Se fac ghem în spatele tăcerilor pe care le țin pentru mine, în cuvintele pe care le înghit de teamă că o să doară dacă le rostesc.

Uneori mă prinde dorul de un cer cu nori. De umbre care fug pe trotuar, de lumina aceea spartă care intră pe sub piele și mă face să simt. Seninul e frumos, dar e gol. Mă face vizibil, și eu n-am fost niciodată bun la a fi văzut.

Când eram mic, mă uitam la cer și inventam povești. Norii erau corăbii, dragoni, insule plutitoare. Acum, mă uit la același cer și mă întreb dacă nu cumva tot ce lipsește e, de fapt, înăuntrul meu. Dacă norii mei nu s-au dus niciodată în altă parte, ci doar s-au ascuns mai adânc.

Poate că ăsta e adevărul. Norii nu dispar. Se transformă. Din aburi pe cer în amintiri. Din ploi în tăceri. Din fulgere în regrete. Și când e senin... poate că atunci e momentul în care trebuie să am curajul să-i caut.

Să-mi dau voie să simt seninul fără să-l umplu cu norii mei.

Dar nu acum. Acum doar privesc. Acum mă las mângâiat de lumină, chiar dacă nu știu ce să fac cu ea.

Tot astăzi s-au întors și norii.

Nu i-am așteptat, dar nici n-am fost surprins. Au venit ca niște vechi prieteni care n-au mai scris de ani buni, dar care încă îți știu vocea. S-au adunat încet, fără grabă, ca și cum ar fi știut că o să-i privesc. Ca și cum ar fi venit pentru mine.

Cerul a început să se închidă la culoare, dar eu m-am deschis. Ce ciudat e să simți cum aerul se îngreunează și, în același timp, parcă devii mai ușor în tine. De parcă a ploua n-ar fi o amenințare, ci o promisiune.

Am stat pe aceeași bancă. Aceeași, dar totul părea diferit. Soarele nu mai spunea „ascunde-te”, ci norii îmi șopteau „poți să fii tu”.

Poți să fii obosit. Poți să nu zâmbești. Poți să nu ai răspunsuri. Norii nu cer nimic, doar vin. Se așază peste oraș, peste oameni, peste mine. Mă cuprind.

Și pentru prima oară după mult timp, nu mai simt nevoia să par bine.

Simt o eliberare în faptul că cerul nu e perfect. Că nici eu nu sunt. Că nu trebuie să fiu. Fiecare nor de sus pare să tragă cu el câte ceva din mine - o frică veche, o întrebare fără răspuns, o vină nemărturisită. Se ridică, se strâng, se pregătesc de ploaie.

Și dacă va ploua, să fie. Poate am nevoie.

Poate n-am nevoie de soare azi. Poate seninul acela tăios de ieri m-a obligat să zâmbesc prea larg. Poate azi am nevoie de cerul ăsta gri care nu cere nimic și nu promite nimic.

Doar e. Așa cum sunt și eu.

Norii nu mă sperie. Sunt din mine. Îi știu. Îi simt. Îi primesc.

Și în toată greutatea asta de ploaie care se adună, simt ceva ce n-am mai simțit demult: împăcare.

Poate că nu e despre a fi bine mereu. Poate că e despre a fi întreg. Cu nori, cu soare, cu toate umbrele dintre ele.

Am rămas acolo, pe bancă, privind cerul închis, cu palmele în poală și gândurile undeva între trecut și ce-ar fi fost dacă. Vântul s-a schimbat — mai umed, mai dens, cu o răsuflare ce mirosea a frunze ude și asfalt cald.

Apoi, fără avertisment, a căzut prima picătură. Nu pe mine, ci undeva lângă, pe băncuța de lemn. Scurtă, clară, grea. A urmat încă una, și încă una. Ritmul lor era rar, aproape ceremonial. Ca o bătaie în ușă.

Am auzit pași grăbiți, scurți, ușor dezordonați. Cineva alerga. Nu cu teamă, ci cu curiozitate. Un copil s-a oprit brusc lângă bancă, cu părul ud lipit de frunte și ochii mari, ca două oglinzi de cer tulbure.

- Uite, plouă! a spus cu o bucurie sinceră, de parcă abia atunci s-ar fi născut ploaia.

Nu i-am răspuns imediat. L-am privit doar, cum stătea în picioarele goale pe alea udă, cu sandalele abandonate câțiva metri mai în spate. Își întinsese palmele spre cer, ca și cum voia să prindă fiecare strop.

- Nu ți-e frig? am întrebat, fără să-mi dau seama de ce.

- Nu. Mie-mi place când plouă. Îmi pare că cerul se joacă cu mine, a zis și a râs, în timp ce făcea un pas spre băltoaca ce se forma sub o bancă vecină.

M-am uitat din nou spre cer. Ploua liniștit. Fără grabă. Ploaia nu mai era despre melancolie sau regrete. Nu era nici despre vindecare. Era doar... joacă. Un moment viu. Așa îl vedea el, și pentru o clipă, așa l-am văzut și eu.

- Și unde crezi că merg norii când nu-i vedem? l-am întrebat.

S-a oprit, m-a privit cu un fel de gravitate copilărească și a zis, simplu:

- Se ascund în spatele soarelui. Dar nu pleacă niciodată. Doar se uită la noi, să vadă dacă ne descurcăm singuri.

Apoi și-a luat sandalele în mâini și a plecat alergând spre capătul aleii, stropind apă în stânga și-n dreapta, fără să se uite înapoi.

Am rămas singur, dar nu mai era același fel de singurătate.

Ploua acum cu sens.

Și-n locul tăcerii apăsătoare, simțeam o liniște în care se putea locui.

Și poate că norii chiar ne privesc ascunși după soare.

IOSIF CONSTANTIN DRĂGAN

(1917-2008)

Ing. Radu Moțoc

Iosif Constantin Drăgan s-a născut la Lugoj, pe 20 iunie 1917, și a decedat pe 21 august 2008, la Palma de Mallorca. A fost un om de afaceri român, stabilit de decenii în Italia. A scris mai multe cărți cu caracter istoric. În anul 2005, a fost pe locul al doilea în topul celor mai bogați români, cu o avere estimată la 850 de milioane de dolari, dar în anul 2006 a urcat pe primul loc, cu o avere de 1,6 miliarde de dolari.

A absolvit studii juridice la Universitatea din București, de la care a obținut licența în drept, în anul 1938. După încheierea serviciului militar, ca artilerist, Institutul Italian de Cultură îi acordă, în anul 1940, o bursă de studiu în Italia.

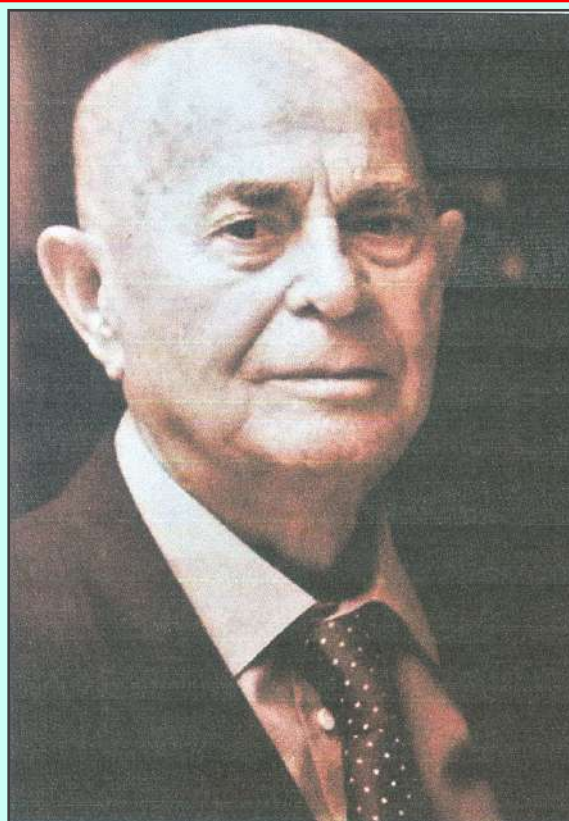

Foto 1 - Iosif Constantin Drăgan

După ce termină a doua facultate, la Universitatea din Roma, unde a studiat științe politice și economice, Drăgan își dă doctoratul în jurisprudență, tot la Roma. În anul 1941 a pus bazele unei companii care exporta petrol românesc în Italia.

După Al Doilea Război Mondial, în 1948, fondează o companie de distribuție a gazului petrolier lichefiat, *Butan Gaz*.

În urma venirii la putere a Partidului Comunist Român, îi este interzisă pentru 30 de ani revenirea în România.

În anul 1967, a pus bazele „**Fundației Europene Drăgan**”, care declară ca scop promovarea valorilor civilizației românești. A fondat două edituri, una în Italia – *Nagard* (Dragan inversat) și una în România – *Europa Nova*.

A inițiat, în 1991, la Lugoj, o universitate privată, al cărei proprietar era, cu numele de *Universitatea Europeană Drăgan*.

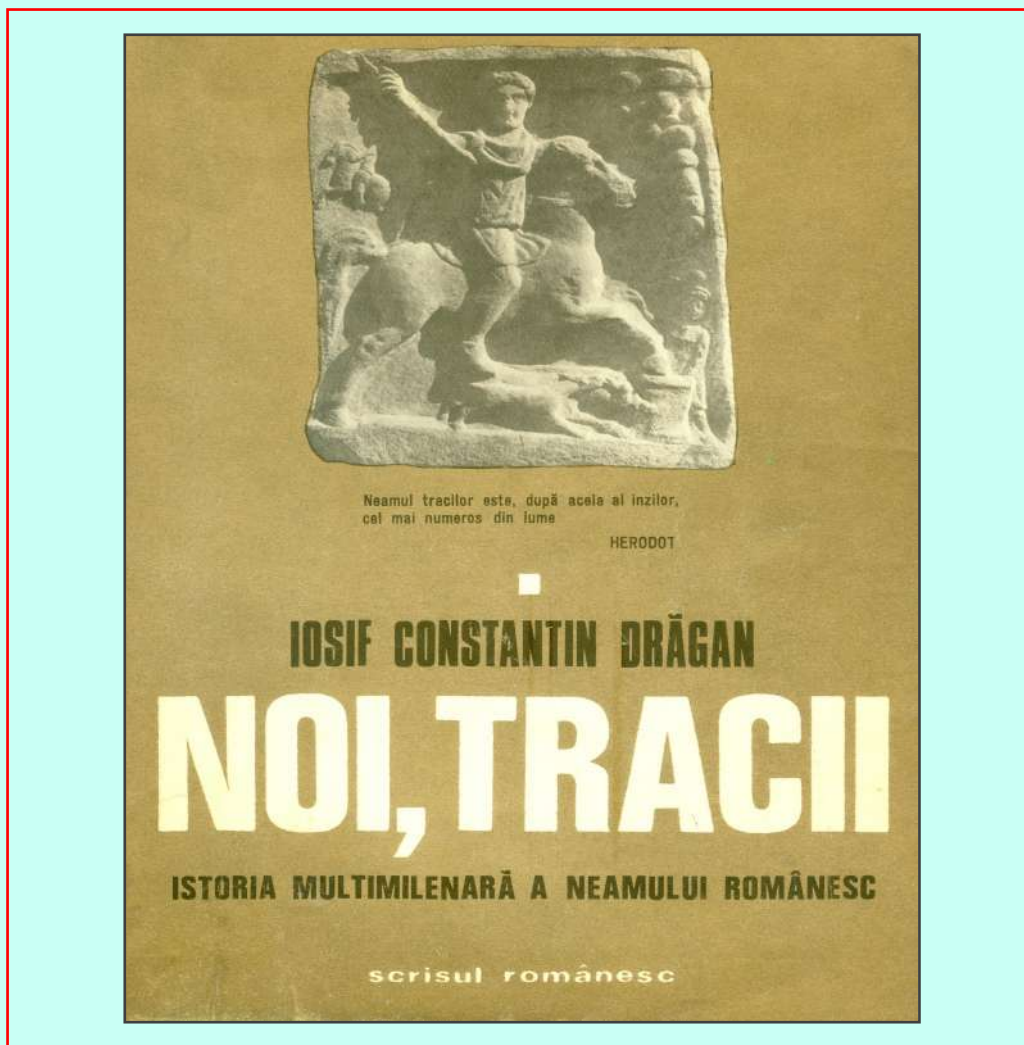

Foto 2 - Coperta volumului „NOI, TRACII”

Iosif Constantin Drăgan a devenit un colaborator semioficial al lui Ceaușescu, datorită activității lui de valorificare în străinătate a petrolului românesc.

În semn de recunoaștere a activității culturale desfășurate de **Iosif Constantin Drăgan**, la 7 octombrie 1980, Universitatea din Timișoara l-a numit profesor asociat.

În 1995, la vârsta de 78 de ani, Drăgan s-a căsătorit cu Daniela Veronica Gușă, care avea 22 de ani, fiica generalului Ștefan Gușă, fostul șef al Marelui Stat Major al Armatei Române.

A publicat mai multe cărți, printre care semnalăm câteva:

- ✓ Mileniul imperial al Daciei – 1985
- ✓ Istoria Românilor – 1995
- ✓ Adevărata istorie a românilor - 1996¹.

Dintre cărțile publicate, trebuie să semnalăm și volumul „**NOI TRACII, ISTORIA MULTIMILENARĂ A NEAMULUI ROMÂNESC**”, care a apărut la Editura Scrisul Românesc din Craiova, în anul 1976. Lucrarea a fost tradusă în opt limbi.

Autorul volumului afirmă că această lucrare este rodul unei îndelungate meditații și ca o consolare a dorului de țară. Lucrarea are un caracter literar-istoric, punând în lumină adevărul istoric. Meritul de necontestat al acestei cărți este pasiunea pusă de autor în evocarea trecutului multi-milenar al neamului românesc și în demonstrarea permanenței sale pe aceeași vatră a străbunilor².

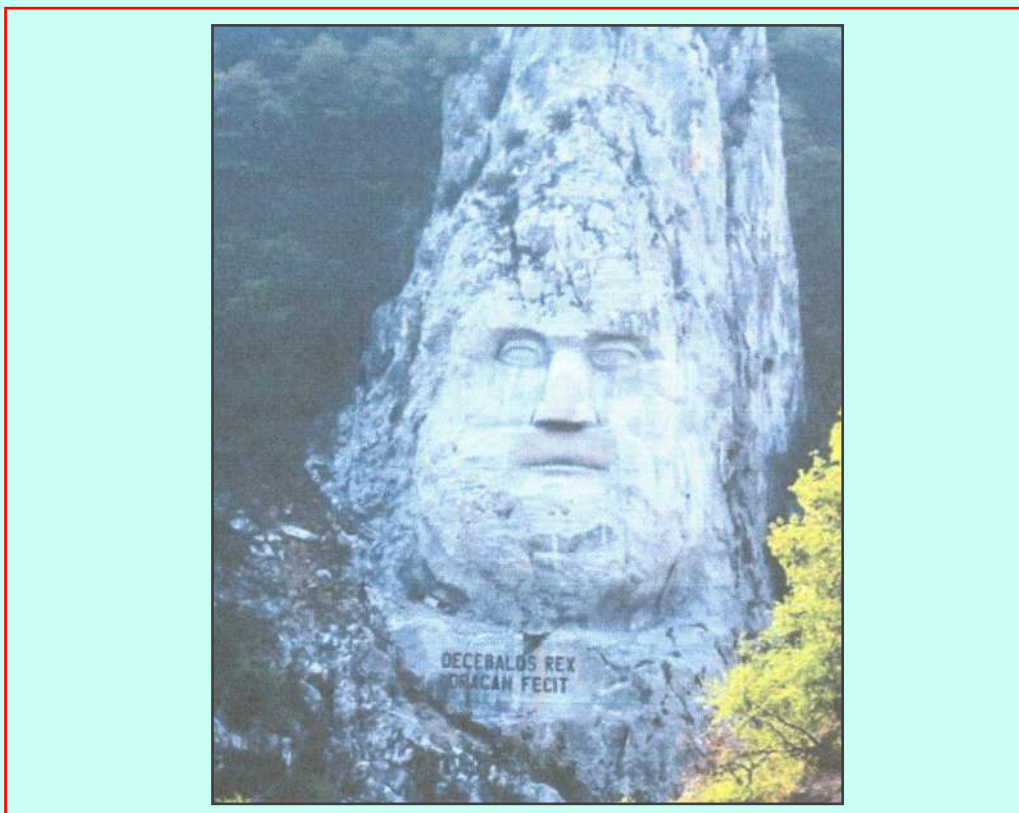

Foto 3 - Chipul lui Decebal de la Orșova

Iosif Constantin Drăgan a finanțat construirea, lângă Orșova, a unei statui a lui Decebal, cea mai înaltă sculptură în piatră din Europa. Chipul lui Decebal veghează de două decenii deasupra Cazanelor Dunării, pe o stâncă de pe malul stâng al fluviului, în apropiere de Orșova.

Chipul dăltuit în stâncă are 40 de metri înălțime, 25 de metri lățime, ochii de patru metri și est modelat cu armătură de fier și ciment.

Deasupra capului regelui dac, o cruce de fier stă înfiptă în munte. Sculptura uriașă a lui Decebal a fost etichetată cu o inscripție, și ea de mari dimensiuni, menită să îl eternizeze pe finanțatorul acestei opere „**Decebal Rex – Iosif Constantin Drăgan (1917-2008)**”.

Miliardarul român care și-a legat numele de cea mai mare sculptură din România a cheltuit peste un milion de dolari pentru realizarea lucrării, iar eforturile financiare i-au fost răsplătite prin inscripția din stâncă.

¹ Wikipedia, *Iosif Constantin Drăgan*, pag. 1-3

² Iosif Constantin Drăgan, *Noi, Tracii*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1976, Prefață, pag. 11

La Lugoj, orașul său natal, o piață și o universitate îi poartă numele, o statuie i-a fost ridicată în fața universității, iar într-o biserică ortodoxă a fost înfățișat, într-un mozaic, în chip de ctitor. O străduță din orașul italian Veneția a fost și ea numită Drăgan.

Foto 4 - Certificatul care atestă participarea subsemnatului la Sesiunea Științifică de la Cluj-Napoca, în anul 1982

În perioada 4-14 mai 1982, la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca s-a organizat o Sesiune științifică internațională sub denumirea „Management educațional” a cadrelor de conducere din învățământul superior, organizată de Ministerul Educației și Învățământului împreună cu **Fundația Europeană Drăgan**.

La acest eveniment au participat mai mulți rectori și profesori de la universitățile din Europa și România. Tema principală abordată a fost învățământul permanent.

Am avut onoarea să particip la aceste cursuri, fiind delegat de conducerea de la ICEPRONAV, participare care s-a materializat și cu o diplomă semnată de I. C. Drăgan.

Iosif Constantin Drăgan a decedat în anul 2008, la vârsta de 91 de ani, în reședința sa din Palma de Mallorca (Spania) și a fost înmormântat la Lugoj.

3 august 2025

ZIUA MĂRCII POȘTALE ROMÂNEȘTI

Ing. Radu Moțoc

Această zi este, conform Legii nr. 62 din 2024, sărbătorită pe 15 iulie. Dar această dată marchează și apariția primului timbru poștal românesc, „Capul de bour”, tipărit la Iași, pe 15 iulie 1858, sub egida Poștei Domnești a Principatului Moldovei.

Emisiunea filatelică specială din acest an, pentru a marca Ziua Mărcii Poștale Românești, este dedicată **Reginei Maria** a României Mari, de la a cărei naștere se împlinesc 150 de ani¹.

Regina Maria s-a născut pe 29 octombrie 1875, la Eastwell Park, în comitatul Kent din Anglia. Părinții săi au fost Alfred Ernest Albert de Saxa-Coburg, duce de Edinburgh, și mama a fost Maria Alexandrovna Romanova, mare ducesă a Rusiei, fiica țarului Alexandru al II-lea.

Foto 1 - Timbrul cu valoarea nominală de 14 lei

¹ Buletinul informativ al Romfilatelia, de Ziua Mărcii Poștale Românești, 2025

S-a căsătorit la 29 decembrie 1892, cu Ferdinand I, Principe moștenitor al tronului României.

A urmărit constant întărirea legăturilor dintre România și Marea Britanie, dovedind reale calități diplomatice în susținerea și apărarea intereselor României.

În timpul Marelui Război, și-a însoțit soțul în refugiu, în Moldova, activând ca soră de caritate în spitalele militare, activitate care a făcut-o să fie numită de popor „Mama răniților”.

În perioada Conferinței de Pace de la Paris, din 1919, dar și după încoronare, a participat alături de Regele Ferdinand la campania diplomatică pentru recunoașterea internațională a statului român reîntregit, având întrevederi oficiale cu suveranul englez, președintele SUA și prim-ministrul Franței.

Foto 2 - Colița filatelică nedantelată cu valoarea nominală de 30 lei

Regina Maria a fost o iubitoare și o colecționară de artă, susținând o serie de personalități artistice și literare cu burse și bani.

În anul 1896, Ferdinand și Maria vor reprezenta Familia regală română la festivitățile prilejuite de încoronarea țarului Nicolae al II-lea al Rusiei.

Cuplul princiar și apoi regal, Ferdinand și Maria au avut un număr de șase copii: Carol (1893), Elisabeta (1894), Maria (1900), Nicolae (1903) Ileana (1909) și Mircea (1913).

Regina Maria semnează tratatul cu Austria, încheiat la Saint-Germain, pe data de 10 decembrie 1919, prin care se recunoaște unirea Bucovinei cu România. De asemenea, prin tratatul cu Ungaria de la Trianon, se recunoaște unirea Transilvaniei, Banatului și Maramureșului cu România. Ion I.C. Brătianu avea să declare mai târziu că „regina a reușit în doar câteva zile să facă ceea ce eu nu am reușit în câteva luni”.

În perioada 8 iunie 1930-18 iulie 1938, Regina Maria a locuit izolată la castelele sale din Bran și Balcic. Castelul din Balcic a fost reședința cea mai dragă a reginei Maria.

Foto 3 - Plicul „Prima zi” din 15 iulie 2025

Regina Maria a primit de-a lungul vieții mai multe ordine prestigioase din România, dar și din alte țări, printre care menționăm câteva:

- ✓ Marea Cruce a ordinului Coroana României;
- ✓ Marea Cruce a ordinului Carol I;
- ✓ Legiunea de onoare a Franței;
- ✓ Ordinul Crucea Roșie Regală a Marii Britanii;
- ✓ Ordinul Regina Maria Luisa a Spaniei.

A decedat la Castelul Pelișor, pe 18 iulie 1938, la vârsta de 62 de ani, și a cerut prin testament ca trupul să-i fie înhumat în biserica episcopală de la Curtea de Argeș, iar inima să fie păstrată într-o raclă la capela Stella Maris, de la reședința sa din Balcic. După cedarea Cadrilaterului, în 1940, inima Reginei a fost mutată la Bran².

Romfilatelia a introdus în circulație, pe data de 15 iulie 2025, emisiunea filatelică **Ziua Mărcii Poștale Românești. Regina Maria a României**.

Emisiunea este formată dintr-o o marcă poștală, o coliță filatelică nedantelată și un plic „Prima zi”.

Marca poștală cu valoarea nominală de **14 lei** și colița filatelică cu valoarea nominală de **30 de lei** reproduc portretele Principesei Maria înainte de a deveni Regină în anul 1914. Alături de portret, pe colița filatelică, sunt reproduse chipul, monograma și semnătura **Reginei Maria**.

Plicul „Prima zi” o redă pe **Regina Maria** așezată pe un fotoliu.

Această emisiune filatelică este o ilustrare a personalității unei Regine, care ne-a dăruit lecții de sacrificiu, curaj, patriotism, diplomație și cinstirea făuritorilor de neam și țară³.

Romfilatelia merită toate felicitările noastre pentru această emisiune, care pune în valoare o mare personalitate din istoria României, **Regina Maria**, la împlinirea celor 150 de ani de la naștere.

18 august 2025

² Wikipedia, Maria, Regină a României, pag. 1,2,10,11,20

³ Buletinul, op.cit. pag.1

Telefonul care ne apropie

Violeta Ionescu

Înainte de a inventa telefonul, scoțianul Graham Bell, a primit, în 1876, brevet pentru inventarea *conceptului* de telefon. La scurtă vreme însă, el a reușit să transmită, dintr-o cameră într-alta, primele cuvinte pe care colaboratorul său, Mr. Watson, le-a auzit și care au făcut istorie: „*Mister Watson, come here! Want to see you!*” (Domnule Watson, vino aici, vreau să te văd!). Au urmat experimente reușite și în transmiterea la distanță și invenția s-a răspândit în lume ca focul.

În 1881 a fost instalată prima linie telefonică în Transilvania. În 1882, în București, s-a instalat prima linie telefonică particulară între magazinul și Tipografia „Socec”, iar în Iași, la secțiile polițienești, aparatele telegrafice au fost înlocuite cu aparate telefonice.

În 1883, comuna Galați ia măsuri pentru instalarea unei linii telefonice între: Primărie, Poliție, localul pompierilor și turnul de observație de la biserica Sfinții Arhangheli Metoc, pe o distanță de 2,105 m. În 1885, funcționau în urbe cinci birouri telefonice și se preconiza ca în 1890 să se construiască linia telefonică între Galați și Brăila.

Trebuie spus că instalarea rețelei telefonice o făcea Direcția Generală a Telegrafelor și Poștelor.

Taxa de instalare a unui post telefonic era de 4000 lei. Abonamentul pentru autorități, 5000 lei; la birou: 6000 lei; pentru persoane particulare: între 1500-3000 lei.

După 1894, rețeaua telefonică s-a extins și la sate. În 1904, aproape toate comunele rurale erau legate telefonic de capitala județului.

Și tot în 1904 s-a inaugurat prima linie telefonică cu străinătatea: București-Budapesta, prin Predeal și Brașov.

În cele două Principate erau atunci 158 de centrale telefonice, 2.738 cabine publice și 3.688 posturi de abonați. Costul convorbirilor era: 25 bani pentru 5 minute în aceeași localitate; 1 leu între comune limitrofe și 1,50 lei între două posturi din județe limitrofe.

Aparatele se îmbunătățeau. La început, receptorul și emițătorul erau separate și se țineau fiecare în câte o mână, apoi au fost montate pe aceeași piesă. După un timp, discul care forma numerele de telefon a fost înlocuit cu taste cifrate și până și telefonul fix a devenit fără fir...

Marele salt s-a produs odată cu inventarea telefonului mobil – care nu este o invenție modernă: în 1910, afaceristul suedez Ericsson a montat un telefon mobil în mașina sa, pe care îl conectase cu rețeaua de telefonie națională.

În 1916, telefonie fără fir a fost instalată la avioane, de M. Gutton și se auzea doar la 20 Km de pământ și 10 Km între două aparate de zbor.

În 1923 funcționa circuitul telefonic Galați-Moldova, astfel: între orele 8-9 cu Bârlad; 9-11 cu Focșani; 11-12 cu Bacău, 12-14 cu Tecuci. Și după amiază: 14-15 cu Bârlad; 15-16 cu Bacău; 16-17 cu Focșani; 17-19 cu Tecuci. Dar convorbirile se făceau greoi, prin centrală, cu ajutorul telefonistelor.

Existau regulamente care obligau abonații la o adresare politicoasă, interzicând orice jignire sau convorbire particulară adresată personalului din telefonie, sub pedeapsa suspendării postului telefonic.

În 1930, toate rețelele telefonice de pe cuprinsul României se împărțeau astfel: 1) Cu 50.000 abonați pe o rază de 50 Km de la centrul administrativ al localității; 2) între 501-5000 abonați pe o rază de 4 Km; 3) între 51-500 abonați pe o rază de 3 Km; 4) între 1-50 abonați pe o rază de 2 Km.

În același an, Guvernul României a contractat un împrumut de 8 milioane de dolari cu 8% dobândă la International Telephone and Telegraph Corporation din New York, concesionând societății americane serviciul de telefoane, situație care a durat până în 1941, când a fost răscumpărat de statul român.

La 31 iulie 1937 a avut loc un eveniment major care a ușurat mult comunicațiile telefonice la Galați: de la sistemul învechit manual, în care trebuia să învârti o manivelă ca să faci legătura cu centrala, s-a trecut la automatizare. Presa vremii consemna că această trecere s-a făcut „la orele 1 jumătate precis”..., „printr-o simplă apăsare de manetă, atinsă cu mâna de dl. Malvin Lofquist, director financiar al societății de telefoane, în prezența întregului personal superior și a unui mare număr de invitați”.

În acele clipe istorice, directorul comercial Papadachi a rostit câteva cuvinte emoționante: „Sunt ultimele minute de liniște în această încăpere. Imediat ce automatul va fi pus în funcțiune, zgomotul produs de fuzurile care se învârtesc și de aparatele care transformă curentul alternativ, furnizat de uzinele comunale, în curent continuu, necesitat de instalațiile noastre, va deveni permanent și nu va înceta niciodată. Decenii peste de-

nii va continua zumzetul pe care îl veți auzi peste câteva clipe”.

Și imediat ce automatul a început să funcționeze, toate cordoanele erau complet ocupate de abonații care... s-au pus la taifas, gata să blocheze sistemul...”.

Inaugurarea a avut loc în noul Palat al Telefoanelor, de pe strada General Lahovary și, pe lângă reprezentanți ai Telefoanelor Stănescu, I. Teodorescu – ajutoari de primar, avocat I.E. Vasiliu, avocat Radu Constantinescu (ziarul Acțiunea), C-dor Istrati, avocat Misir, procuror Lupașcu.

Între 1949 și 1989, compania de telefoane naționalizată a trecut la Ministerul Poștelor și Telecomunicațiilor, fiind transformată în Direcția PTT.

Pe 2 ianuarie 1990 a luat ființă ROM-POST-TELECOM, iar în anul 1991, Romtelecom devine operator de stat în domeniul telecomunicațiilor, cu monopol în domeniul serviciilor de bază.

Între anii 1998-2003, OTE a achiziționat 54,01% din acțiunile Romtelecom de la Statul Român, pentru care a plătit 675 milioane dolari.

În prezent, societatea este parte a Deutsche Telekom, furnizând servicii fixe sub numele de Telekom Romania Communications.

Despre telefonie celulară știm că a fost inventată în 1947, de inginerii Douglas H. și W. Rae Young, iar telefonul mobil modern a apărut prima oară în America, în 1973, la firma Motorola.

Primul telefon mobil destinat utilizatorilor, numit Motorola DynaTAC, cântărea, în 1983, 1 Kg. Cu timpul s-au micșorat, au apărut modelele Nokia, Sony Ericsson și Siemens, apoi telefoanele inteligente tip Android.

O nouă revoluție în telefonie au fost telefoanele iPhone, produse de cei de la APPLE, cu noi și noi modele, multifuncționale, cu care poți filma, fotografia, poți asculta muzică, viziona filme, poți naviga pe Internet, poți juca jocuri.

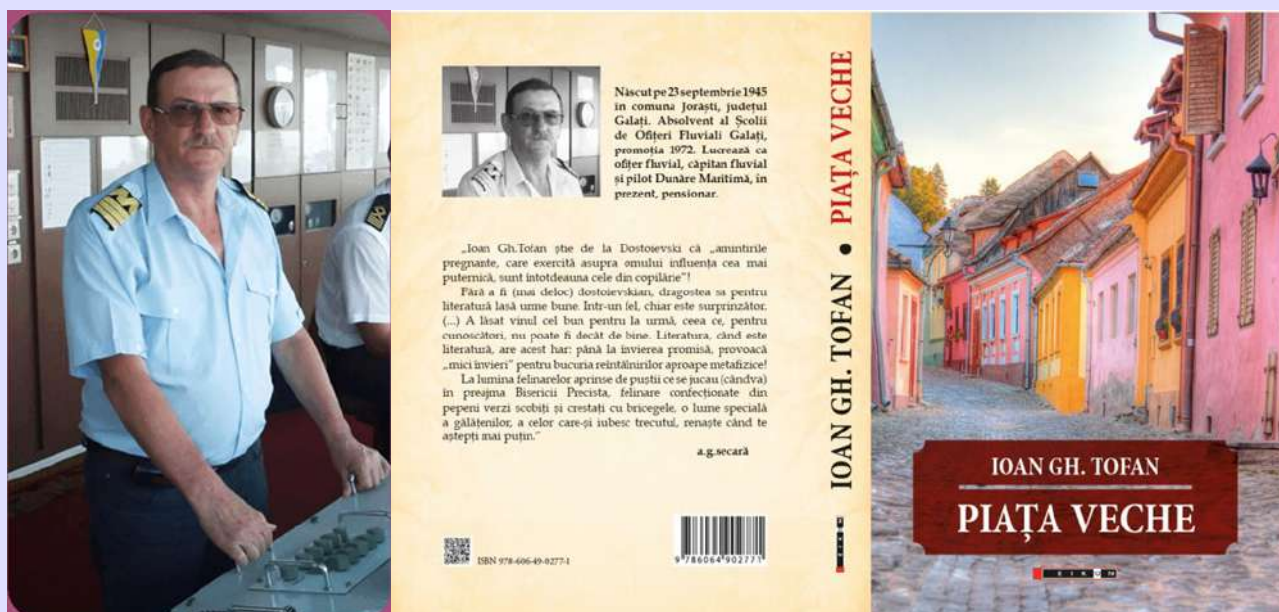
Se poate spune că telefonul a evoluat și cu el a evoluat lumea. În mai bine? Rămâne de văzut.

Surse: Revista „Știința și tehnica”, nov. 1986: Începuturile telegrafiei și telefoniei în România; Ziarul „Acțiunea”/ nr. 2148/2 august 1937; Anuar Galați, 1930-1931; Ion Bulei, „Atunci când veacul se naște”, Ed. Eminescu 1990.

GALAȚI, IERI ȘI AZI

PIAȚA VECHĂ

Eclipsa - fragment

Ioan Gh. Tofan

Ionel cedase până la urmă presiunilor părinților săi și, după terminarea celor șapte clase, în vara lui 1959, dădu examen de admitere la Școala medie nr. 1 „Vasile Alecsandri”, numită ulterior liceu și astăzi colegiu. Rămâne un mister cum de reușise să treacă examenul având în vedere nivelul cunoștințelor mediocre acumulate în școala elementară. De această mediocritate nu se făceau nicidecum vinovați profesorii de la școala elementară 5, unde absolvise cele șapte clase obligatorii. Băiatul trata făcutul temelor și învățatul cu superficialitate absolută. Se mulțumea numai cu ceea ce-i rămânea în minte de la lecțiile predate în clasă. Deschidea manualele mai mult în recreații decât acasă (și numai când se aștepta să fie ascultat) sau în preajma tezelor. Se chinuia atunci să-și îndese într-un timp com-

primat sumedenia de date pe care ar fi trebuit să le învețe treptat. Dacă în primele patru clase taică-său mai putuse să-l controleze cât de cât la temele date pentru acasă, începând din ciclul II, adică din clasa a V-a, acest control se rări. Unul dintre motivele acestui dezinteres putea fi nivelul superior al lecțiilor din ciclul II (clasele V-VII). Niciunul dintre părinți nu făcuse școală prea multă. Taică-său, deși dotat cu o minte ascuțită, dovedea fiind faptul că avusese gestiune pe mâini câțiva ani buni, nu absolvise decât patru clase înainte de război, iar maică-sa abia de reușea să se iscălească. Ionel, când văzu că nu mai putea fi controlat ca înainte, începuse să cam lege școala de gard. Cu ce acumula la clasă și punând mâna pe carte doar la înghesuială, reușea să ia note de trecere.

Plutea astfel liniștit pe apele mediocrității, dar fericit că-i rămâne mai mult timp pentru stradă și pentru lecturat cărțile de aventuri. Singurele materii în care excela, deși nici la acestea nu se înghesuia să învețe, erau Limba Română, Istoria și Geografia. În clasa a V-a, la o teză, reușise să deseneze aproape la perfecție conturul Australiei, deși nu i se ceruse acest lucru. În toamna anului 1959, când intră ca proaspăt elev în clasa a VIII-a a celei mai elitiste școli medii din oraș, intuitiv că vor urma clipe grele. Îl cam *înțărcașe bălaia*, ar fi spus Mitrița. Se repeta situația din 1952, când Gheorghe Corban ținuse morțiș ca băiatul să-și înceapă educația școlară la cea mai bună școală elementară. Din păcate, lipsa obișnuinței de a învăța zi după zi după un program bine stabilit, așa cum erau educați în familie alți elevi să facă, avea să ducă la rezultate dezastruoase. Nivelul mult mai ridicat al lecțiilor de la liceu nu permitea nici unui elev cu mintea sclipitoare să neglijeze învățătura zilnică și aprofundată. La terminarea clasei a VIII-a Ionel se trezi cu *două boabe*. Părinții îi plătiră toată vara meditații la matematică și fizică pentru a-și putea susține examenele de corijență. Noroc că taică-său se simțea ceva mai bine și de ceva timp nu mai fusese internat la spital. Putea astfel, în afara salariului modest pe care-l lua ca gestionar, să-și mai rotunjească veniturile cu mici ciupeli de la aprozar și astfel să-l plătească pe profesorul care-l medita. Iată ce scrie Ionel despre această perioadă petrecută la liceu și despre perioada de după exmatricularea din clasa a IX-a:

Au tras câinii de mine, cum ar spune mama, când am acceptat să dau examen de admitere la liceu. Nu-mi doream asta pentru nimic în lume. Faptul că am luat examenul mi-a gădilat puțin amorul propriu, dar nu m-a entuziasmat. Nu mi-a luat mult timp ca să-mi dau seama că eram slab pregătit în comparație cu ceilalți elevi. Dar asta nu m-a impulsionat ca să-i ajung din urmă. Nu aspiram la gloria premianților. Mă iluzionam să cred că voi face față, la fel ca la elementară, memorând lecțiile predate în clasă și învățând sporadic. Se dovedi însă că nu avea cum să fie așa. În afară de asta, nu puteam să nu observ, oarecum ca atunci când făcusem primele patru clase la cea mai veche școală din oraș, că noii mei colegi, în afara instrucției su-

perioare pe care o afixau, uneori enervant de ostentativ, aveau și un nivel de viață mult mai ridicat. Uniformele lor aveau stofa mai fină și mai bună, iar pachetele lor de mâncare pe care le devorau în recreația mare erau mult mai consistente. Nu mi-a trebuit mult timp ca să încep să-i urăsc, ținându-mă cât mai departe de ei. Nici ei, de altfel, nu se înghesuiau să-mi ofere prietenia. Era evident că unii dintre ei mă ignorau dintr-un profund dispreț pe care-l simțeau față de mine. Le surprindeam de multe ori privirile grăitoare în acest sens. Iar aceștia nu erau, cum m-aș fi așteptat, copiii inginerilor sau ai doctorilor care-și făcuseră studiile în regimul burghezo-moșieresc, ci ai proaspeților potentăți locali ai vremurilor noi, în speță, ai activiștilor sau ai ofițerilor din diferitele structuri militarizate ale statului.

Țin minte că și la noi în casă fuseseră la un moment dat, pe vremea când locuiam în proximitatea bisericii Precista, niște discuții referitoare la o școală de ofițeri la care i se propusese tatălui meu să meargă (deși avea doar patru clase primare), dar cu condiția să devină membru de partid. Dacă ar fi acceptat, probabil că viața noastră, social vorbind, ar fi luat altă turnură. Reacția lui Ghiță Corban la reproșurile mamei mele a fost următoarea: „Cât crezi, femeie, că vor sta ăștia la putere? Habar n-ai câte mizerii mi-e dat să văd la muncă”. Ce voia să spună aveam să aflu mai târziu de la mama, după ce el s-a prăpădit. Poate că la scoaterea lui din miliție a contribuit și acest refuz, nu numai faptul că se îmbolnăvisese de TBC sau originea nu tocmai sănătoasă a familiei Corbanilor. Cum spuneam, nu reușisem să mă adaptez statutului de licean. Căutam să trec cât mai neobservat, retrăgându-mă într-una din băncile de la fundul clasei. Mă piteam în spatele colegilor mei, asemenea melcului care la cea mai neînsemnată atingere se ascunde în cochilia lui sidefată. Poate pentru că uram atât de mult acest mediu, am și atât de puține amintiri legate de el. Cred că, subconștient, mi le-am șters. Cu excepția câtorva, la care mă voi referi mai jos. Astfel, îmi aduc aminte că fetelor li se interzisese să vină cu ciorapi de mătase la școală. Închipuiți-vă numai cât de urâți erau acei ciorapi de bumbac reiați, gri de obicei, pe care erau obligate elevele să-i poarte și cum se asortau cu uniformă bleumarin.

Țin minte că într-o zi frumoasă de toamnă, o colegă de clasă, mândră de picioarele ei superbe, avu îndrăzneala să vină la școală cu ciorapi de mătase de culoarea pielii, cu dungă pe mijlocul pulpelor. Băieții nu se mai săturau holbându-se la picioarele ei, de parcă domnișoara ar fi fost în pielea goală. Nu vă mai spun ce tevatură a ieșit după aceea, când a fost descoperită de profesori. A fost trimisă imediat acasă ca să-și schimbe ciorapii și i s-a scăzut în acel trimestru nota la purtare. Trecerea de la copilărie la adolescență, când un băiat își descoperă derutat sexualitatea, s-a manifestat la mine printr-o violență eruptivă epidermică. Deodată au început să-mi apară pe față sumedenie de puncte negre și roșii pe care le storceam fără milă în așa fel încât în urma acestor operații estetice rămâneau mici găurele. Noroc că acneea avea să dispară după doi ani, la fel de brusc cum apăruse, altfel mutra mea ar fi arătat astăzi ca o sită. Dar cât timp am avut aceste coșuri pe față nu am îndrăznit să mă apropiu de nici o fată. La un moment dat, o elevă dintr-o clasă paralelă, drăguță, dar cu niște sprâncene groase și negre ce aproape că se uneau la rădăcina nasului, ca acelea ale celebrei pictorițe Frida Kahlo, începu să cocheteze cu mine din priviri, mai mult decât evident. Oricare alt băiat ar fi trecut la asalt. Mereu îmi propuneam să fac asta, dar era suficient să mă uit în oglinda pe care o aveam în buzunarul de la spate al pantalonilor, împreună cu pieptenele, ca să mă răzgândesc.

La o sărbătoare festivă de 1 Mai sau 23 August, când ne-au scos cu pancarte, steaguri și portrete ale dragilor noștri conducători la defilare, în marșul pornit tocmai de la Grădina Publică până în centrul orașului, unde erau amplasate tribunele cu protipendada locală, am încercat să-mi fac curaj de câteva ori și s-o abordez.

Frida era acolo pe undeva, în fața mea cu câteva rânduri. În pauzele destul de dese, când convoiul demonstrației de atașament și dragoste pentru conducători se oprea și noi luam repaus, exersând la îndemnul profesorului, care era secretarul de partid al școlii medii, să urlăm lozinci, sprâncenata privea în urmă, ițindu-și ostentativ capul pe după vreo colegă, iar când îi surprindeam privirea izbucnea în râs și capul îi dispărea, asemenea celui al unei broaște țestoase în cara-

pacea ce-o poartă în spinare. Parada a luat însă sfârșit, iar eu nici că am îndrăznit să intru în vorbă cu ea. Trebuie să-și fi spus că nu există un dobitoc mai mare pe lume decât mine pentru că de atunci a încetat să-mi mai arunce ocheade în recreații. Peste câțiva timp am văzut-o seara prin oraș plimbându-se cu un coleg de clasă mai nașparliu ca mine, ca să mă folosesc de o expresie favorită a prietenului meu Vrânceanu. Individul, pe nume Poenaru, mic de statură, slab și cam ghebos, era totuși vedeta clasei la handbalul pe care-l jucam în orele de sport de la sală. Ori eu la acest joc, ca și la altele, de altfel, promovate la orele de sport, sau de educație fizică, cum se prefera să li se spună atunci, eram absolut paralel. Singura activitate sportivă în care mă descurcam era aceea de la alergări.

La rezistență, însă, nu la viteză. În vacanța de vară, după ce am terminat clasa a VIII-a cu două corijențe, m-am întâlnit cu acest Poenaru pe la faleză. Nu știu ce i-a venit individului ca să mă invite să beau cu el o sticlă de vermut Mamaia, la „Valurile Dunării”, restaurantul ce se deschisese nu de mult la faleză. Asta întâmplându-se, rețineți, în 1960. Nu cred să existe vreun gălățean, ruginit ca mine, care să nu fi călcat pragul acestei locații care mai există și astăzi, și care să nu-și fi aruncat măcar fugitiv privirile pe frumosul mozaic de pe peretele de nord al restaurantului, sau care, vara, să nu fi băut măcar o bere la halbă pe terasa situată aici, pe malul fluviului. Ghebosul mi s-a destăinuit că fata nu-l plăcea de fel și că-l accepta doar ca însoțitor. De papagal, cu alte cuvinte.

Discuțiile pe această temă au continuat destul de mult timp, vreme în care Poenaru a mai comandat o sticlă sau două din vermutul acela scump. Vermutul Mamaia, în sticlele alea speciale, de forma unor amfore hexagonale subțiate, era o băutură destul de scumpă. Știu că l-am mai întrebat de unde are atâtia bani ca s-o plătească. Oricum nu mai țin minte cum s-au încheiat discuțiile pentru că de la un moment dat mi s-a rupt filmul. A fost pentru prima dată în viața mea când am băut atât de mult. M-am trotilat așa de tare încât n-am mai știut nimic de mine. Gândiți-vă că aveam numai cincisprezece ani. Aș fi putut să intru în comă alcoolică.

Cum am ajuns acasă nu știu nici în ziua de astăzi. Ulterior mi s-a mai întâmplat să beau prea mult și să mă amețesc, dar niciodată nu mi s-a voalat pelicula ca atunci. Faptul că de fiecare dată, când întreceam măsura, mi se făcea foarte rău, bolind câte trei zile la rând, m-a ajutat mai târziu să mă controlez și să devin ponderat. Asta nu m-a oprit să beau zilnic după muncă, dar tratând alcoolul ca pe un aliment sau cel mult ca pe un stimulent pentru pofta de mâncare. Am însă acum un fiu matur care bea vârtos, neputându-se opri aproape niciodată până nu se face criță. Oricât am încercat să-i explic chestia asta cu controlul pe care trebuie să-l avem pentru a putea trăi mai frumos și mai mult, n-a prins la el. Preferă să-și trăiască plăcerile și senzațiile la cea mai înaltă tensiune.

La liceu aveam să-l întâlnesc pe vărul meu Nicu, băiatul unchiului meu preot, ca elev intern în clasa a XI-a (ultimul an). Toți frații mai mari ai tatei făcuseră școli superioare, numai el rămăsese cu patru clase. Relațiile cu acest văr primar, care avea să devină profesor în comuna natală și mai târziu în Galați, nu au fost prea apropiate. Peste mai mulți ani, când tata nu mai era și eu încă nu mă căsătorisem, l-am întâlnit într-o zi la terasa Dâmbovița. Tocmai terminasem de citit zilele acelea celebrul roman al lui Gabriel Garcia Marquez, „Un veac de singurătate” ce apăruse în colecția Romanul secolului XX. Ciocnind împreună un pahar, ușor euforic de la alcool, dar și puțin iritat de răceala rudei mele, m-am trezit că încep să mă dau mare, vorbind despre romanul lui Marquez cu entuziasm cam deplasat. Acum înclin să cred că mă apăsă și un vag complex de inferioritate față de un intelectual și prin trăncăneala mea dezlănătă căutam să atenuez acel simțământ. Țin minte că îi vorbeam despre un personaj fabulos, o bătrână care avea obiceiul să mănânce varul de pe pereți. Astăzi, sincer să fiu, am uitat în întregime subiectul romanului. Mi-a rămas totuși în minte, absolut în ceață, acea bătrână fantastică. Nedeslușind-o ca ființă, mi-o închipui ca pe o zgripțuroaică din basmele populare românești, un fel de Baba Cloanța Cotoroanța care merge pe pereți cu rapiditatea unei urechelnițe, rozând calciul menit a-i întări oasele. La cârciumă, vărul mă asculta în tăcere în timp ce-și sorbea votca

Săniuța și trăgea adânc fumul în piept de la țigara aprinsă. A reacționat apatic față de entuziasmul cu care îl abordasem. M-a invitat totuși la el acasă, rugându-mă să-i aduc cartea, mai mult pentru soția lui, subliniase, care era profesoară de limba și literatura română. Avea casă cumpărată pe strada Smârdan, chiar lângă bodega unde gestionar era nea Meluță, prieten și fost camarad de front al tatei. Nu mi-a întors vizita niciodată. Cum nu suportam să nu-mi fie înapoiate cărțile, după vreun an, când ne-am reîntâlnit la Dâmbovița, unde își savura votca și trăgea cu aceeași sete din țigară, i-am pomenit de roman. La fel de apatic mi-a spus că nu a înstrăinat-o nimănui și că pot să vin s-o iau când vreau. A doua zi chiar i-am bătut în poartă. M-a tratat cu un pahar de vin, iar la plecare am uitat să mai iau romanul pus pe masă înaintea mea.

De atunci, chiar dacă îl mai întâlneam, îl salutam scurt și treceam mai departe. Între timp mă căsătorisem și aveam la rândul meu casă achiziționată cu împrumut de la bancă. Eram extrem de mândru de apartamentul în care mă mutasem și nu pierdeam ocazia să mă laud în dreapta și în stânga, îndemnându-mi prietenii să mă viziteze. De aceea, când l-am mai întâlnit o dată pe strada Brăilei, slăbit și pășind cu capul în pământ, mi-am călcat pe inimă și l-am oprit. Nu știam că-i murise soția. Nu-i mai ardea de nimic, mi-a spus, de când o pierduse. Mi-a refuzat politicos invitația de a mă vizita. Nu trebuia să fii medic ca să-ți dai seama că e foarte bolnav. A fost ultima oară când l-am văzut în viață. Când a decedat, n-am știut. Nu s-a găsit nimeni să mă anunțe. Pe băiatul lui nu l-am cunoscut. Știam doar că făcuse o facultate economică și lucra la sucursala Băncii Naționale din oraș.

Surorile lui Nicu și verișoarele mele, mai mari decât fratele lor, Lenuța și Anișoara, una învățătoare la Tg. Bujor și cealaltă în Fârțănești, măritate amândouă, aveau să se prăpădească la rândul lor ceva mai târziu. Ca și în cazul lui Nicu, am aflat de moartea lor după mult timp. Cam așa au fost relațiile cu majoritatea rudelor tatălui meu, exceptând surorile tatei rămase în Jorăști, respectiv Bălașa, Octavița și mai puțin Todosia.

Nu știu dacă asta se întâmpla din cauza indifferenței și apatiei de care se îmbolnăviseră atâția oameni, văzându-se dezrădăcinați și privind la orizont spre un viitor incert, sau pentru că-l considerau pe tata oaia neagră a familiei ori ruda săracă și mai puțin școlită.

Adevărul e posibil să fie undeva pe la mijloc, dacă mă gândesc că preotul Nicolae Mândru, tatăl lui Nicu, fusese înainte de război pentru tata, vreme de doi ani, până la vârsta majoratului (optsprezece ani), când plecase voluntar în armată, un fel de tutore. Tatăl meu mai spunea câteodată, atunci când era cuprins de gânduri negre, că fratele mai mare îl tratase atunci mai mult ca pe o slugă. Încerc să cred că erau doar vorbe spuse la supărare. În acest sens, al indifferenței cu care era tratat tata ca rudă apropiată, mai pot să adaug că am verișoare chiar aici, în oraș, sau am avut, pentru că nu știu dacă mai trăiesc, fiind mult mai mari decât mine, pe care nu le-am cunoscut niciodată. Mă refer mai ales la fetele preotului Zaharia, decedat la vârsta de 29 de ani, ca paroh înainte de război, al bisericii din Balintești, cel mai mare dintre frații tatei. În afara fetelor unchiului Zaharia, mai am o verișoară primară în Galați pe care n-am cunoscut-o vreodată. E vorba de fata Todosiei, una dintre cele trei surori ale tatălui meu. Într-un timp am făcut rost de adresa ei, dar după ce am căutat vreme de vreo două ore blocul din cartierul Dunărea unde locuia, fără să-l găsesc, m-am lăsat păgubaș. Poate, într-o zi, când voi ieși la pensie, am să reiau căutările, dacă mai găsesc adresa notată pe undeva. Am făcut această paranteză pentru ca eventualii cititori (cine altcineva decât copiii mei?) să înțeleagă că am ținut la legăturile de rudenie și cât regret că nu au fost mai strânse. Cred că este foarte important să știm cine suntem și de unde venim.

Nu mai știu dacă eram în clasa a VIII-a sau a IX-a și nici ce anotimp era când a avut loc eclipsa de soare. Nu mi-e clar nici dacă a fost totală sau parțială. „Nu ne amintim zile, ci momente” spune Cesare Pavese undeva. Cu toate astea, momentul eclipsei rămâne cea mai vie dintre amintirile legate de statutul meu de licean la cursurile de zi. Evenimentul a avut loc dimineața, când mai eram încă la cursuri. Parcă văd îmbrâncelile colegilor mei care se grăbeau să iasă veseli în curtea

școlii și larma făcută de glasurile subțiri ale fetelor. Unii s-au apucat să caute pe jos, mai ales în spatele școlii unde era internatul, cioburi de sticlă colorată. Alții au spart sticle albe de pe unde le-au găsit și au început să afume cioburile la flacăra chibriturilor și a brichetelor cu care își aprindeau țigările la WC. Nicicând n-au fost mai prețuite niște amărâte de cioburi.

Când discul mărit al lunii începu să acopere soarele, larma glasurilor tinerești deveni trestăit murmur, ca mai apoi să se transforme într-o tăcere nefirească. Dacă erai atent puteai totuși distinge respirațiile reținute ale elevilor care se zgâiau la bolta cerească cu un singur ochi, în timp ce se străduiau să-l țină pe celălalt închis, așa cum li se recomandase. Nemișcarea era subliniată de fitilul aprins al zilei a cărei flacără se făcea tot mai mică. O ușoară adiere de vânt se strecura prin mulțimea elevilor, înfiorându-i și mai mult. Ici, colo, vocile gătuite ale câtorva fete se auziră, plângându-se de frig. Era doar glasul fricii în fața aceluia extraordinar și înspăimântător fenomen. Spaima că discul lunii va acoperi pentru totdeauna soarele, lăsând Pământul pentru vecie în întuneric, trebuie s-o fi simțit mulți atunci când informațiile erau atât de puține și circulau atât de greu. N-o să-mi piară niciodată din minte imaginea acelor elevi care se holbau la cer prin cioburile de sticlă afumată sau colorată în timp ce întunericul cobora peste umerii lor.

(Va urma)

Urmele consulului britanic

Charles Cunningham

la Galați și Brăila

Gabriela Neguțu

În istoria Galațiului au fost evenimente și personalități care i-au influențat parcursul și au făcut ca orașul nostru să fie cunoscut în Europa. Nu am un criteriu anume, care să evidențieze ceea ce a fost de primă importanță, dar am citit despre personalități care mi-au plăcut în mod special, care fac sufletul să vibreze de câte ori le aud numele.

O întâlnire din ciclul „Cafeneaua Marco Polo” în frumoasa sală a bibliotecii Casei de Ajutor Reciproc a Pensionarilor, din strada Brăilei nr. 53, cu doamna Camelia Toporaș de la Serviciul Referințe al Bibliotecii V.A Urechia, a avut ca temă „Consuli și călători englezi în orașul Galați”. Printre altele, s-a vorbit de consulul britanic Charles Cunningham.

Sala bibliotecii Casei de Ajutor Reciproc a Pensionarilor din Galați. Foto Munteanu V.

Evenimentele secolului al XIX-lea din Europa, referitoare la slăbirea Imperiului Otoman și desființarea restricțiilor economice impuse țărilor aflate sub suveranitatea otomană, apoi apariția navigației cu aburi au favorizat dezvoltarea comerțului exterior al Principatelor Române.

În cadrul competiției dintre marile Puteri europene ale vremii, pentru cucerirea de noi piețe externe de desfacere, a apărut interesul față de zona Dunării de Jos, a crescut numărul vaselor ce soseau în porturile de pe Dunăre și tot mai mulți străini soseau în Principatele Române în căutarea de afaceri rentabile. Pentru a le apăra interesele, multe țări înființează consulate la Iași și București, dar mai ales la Galați, port maritim care începe să se dezvolte, iar în 1837 primește statutul de porto-franco.

Printre cei numiți de Regina Victoria, a fost Charles Cunningham, care și-a desfășurat activitatea în perioada 1836-1860 ca viceconsul și în final consul al Regatului Britanic la Galați și Brăila, ba chiar, la un moment dat, a reprezentat și agenția consulară a Franței (care nu avea consulat în cele două porturi vecine).

Născut în Scoția, fiu al unui brutar care deținea și o moară de făină, a lăsat acasă încă șapte frați cu care a păstrat legătura. Într-un testament datat 7 ianuarie 1825, Charles Cunningham lăsa întreaga avere fraților și surorilor care aveau să îi supraviețuiască. Poate datorită acestei ocupații a familiei, consulul s-a implicat și în comerțul cu grâu, având dreptul de a desfășura și activități de comerț, pentru a-și completa veniturile asigurate de guvernul englez.

Charles Cunningham a fost un influent însărcinat diplomatic al uneia dintre cele mai mari puteri economice a lumii, preocupat de interesele țării sale. Fiind un bun observator al situației internaționale și al politicii din regiune, care implica Moldova, Poarta Otomană și Imperiul Rus, consulul va raporta la Londra implicarea răuvoitoare a Rusiei, care obținuse administrarea Gurilor Dunării, dar se sustrăgea de la obligația de a asigura buna circulație a navelor spre Marea Neagră. Moscova avea interesul de a bloca navigația pe Brațul Sulina, pentru a reorienta comerțul către portul Odessa.

De asemenea, a arătat că Galațiul reprezenta un nod important în rețeaua diplomatică, de aici putându-se mijloci legăturile cu reprezentanțele aflate în teritoriile Înaltei Porți pentru a se asigura comunicațiile și pentru a transfera sumele de bani necesare întreținerii trupelor britanice implicate în Războiul Crimeii și în luptele din Egipt.

Charles Cunningham este considerat ca fiind printre primii care au propus proiectul de înființare a unei Comisii Europene a Dunării, organism care urma să dirijeze lucrările ingineresti de regularizare a cursului și să controleze, să protejeze și să supravegheze relațiile internaționale pe fluviu. Acest fapt va prinde viață în 1856, prin formarea Comitetului internațional (cu sediul la Galați) care întrunea reprezentanți ai Imperiilor Austro-Ungar, Otoman, Rus, Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei, Prusiei, Franței, Regatului Sardiniei, și după 1887, ai Regatului României.

Simpatizant al revoluționarilor de la 1848, care urmăreau unirea Principatelor Moldovei și Țării Românești, mișcare care a dus la crearea statului național modern, consulul Cunningham a intervenit pentru tinerii arestați de domnitorul Mihail Sturza, pe lângă consulul austriac, care a eliberat pașapoarte cu care șase dintre ei – printre care și Alexandru Ioan Cuza – au putut părăsi țara, ca și pe lângă ambasadorul britanic la Constantinopol, pentru ușurarea detenției celorlalți boieri moldoveni, trimiși în închisoare.

Nu mai puțin prețuită a fost și intervenția din 1859, în rezolvarea conflictelor tot mai dese și violente, inițiate de comunitatea greacă din Galați, care invidia existența și dibăcia negustorilor evrei.

„Prin puterea țării sale, prin mandatul îndelungat, dar și prin propria reprezentativitate, construită de-a lungul mai multor decenii de activitate în mediul politico-economic al Moldovei, Charles Cunningham a fost una din cele mai importante figuri ale Galațiului în timpul secolului al XIX-lea” citim în articolul profesorului Constantin Ardeleanu „Despre Charles Cunningham și reprezentanța consulară britanică la Galați în secolul al XIX-lea”.

Destinul măreț și trist, în același timp, al consulului englez, este amintit și în articolul „Părintele Comisiei Europene a Dunării nu a mai plecat acasă!” scris de Victor Cilincă și publicat în ziarul „Viața Liberă”.

Charles Cunningham a murit în 1861, după 26 de ani de carieră diplomatică. A fost înmormântat în Cimitirul Protestant din Galați, care se afla pe locul unde este în prezent Parcul Libertății. Acest cimitir rămas în părăsire, a fost devastat în lipsa unui paznic, iar gardul cu care era îngrădit a fost furat.

Peste câțiva ani, în 1865, a luat ființă Cimitirul General din Galați, ca urmare a apariției la nivelul întregii țări, a Legii pentru înmormântări.

„După 16 martie 1864 Primăria se ocupă de aplicarea Legii pentru înmormântări (din timpul guvernării Mihail Kogălniceanu) care prevedea crearea cimitirului comunal” scrie Paul Păltănea în Istoria Galaților.

Aplicând dispozițiile legale, autoritățile gălățene au dispus mutarea tuturor cimitirelor din jurul bisericilor parohiale existente sau dispărute, pe un teren aflat în afara orașului, pe strada Șanțului. Odată cu dezvoltarea spațiului geografic al orașului, fosta stradă a fost integrată municipiului și redenumită Bulevardul George Coșbuc.

În Cimitirul General (denumit mai târziu „Eternitatea”), s-au atribuit zone distincte atât pentru decedații ortodocși, cât și pentru cei ai cultelor existente la acea vreme în oraș, repartizând zona de nord celor ce muriseră de ciumă, holeră, tifos sau alte boli extrem de periculoase.

Cu acest prilej, reprezentanții Comunității Engleze au construit Capela Anglicană în porțiunea care le-a fost atribuită. Acolo au transferat, în 1886, ceea ce mai rămăsese din fostul Cimitir Protestant. Împreună cu alte două pietre funerare care au scăpat distrugerii, au reîngropat și osemintele câtorva conaționali, printre care cele ale lui Charles Cunningham. Pe mormântul lui s-a așezat placa pe care am reușit să o fotografiez cât de cât mulțumitor, după multe drumuri la cimitir și încercări. Pe ea, într-o traducere aproximativă, putem citi:

**Această tabletă
Este dedicată de rudele sale
în memoria lui
Charles Cunningham
viceconsul și consul britanic timp de 24 de ani
la Galatz și Ibraila
Care s-a născut la Bonnington
lângă Edinburgh, Scoția
la 11 martie 1801
și a murit la Galatz
la 21 noiembrie 1860
Balustrada din jurul acestui mormânt
a fost ridicată**

*de mai mulți dintre prietenii
domnului Cunningham
care în timpul lungii sale rezidențe
la Galați
l-au apreciat
pentru calitățile sale frumoase și rare
ca vecin, consilier înțelept
și prieten credincios.*

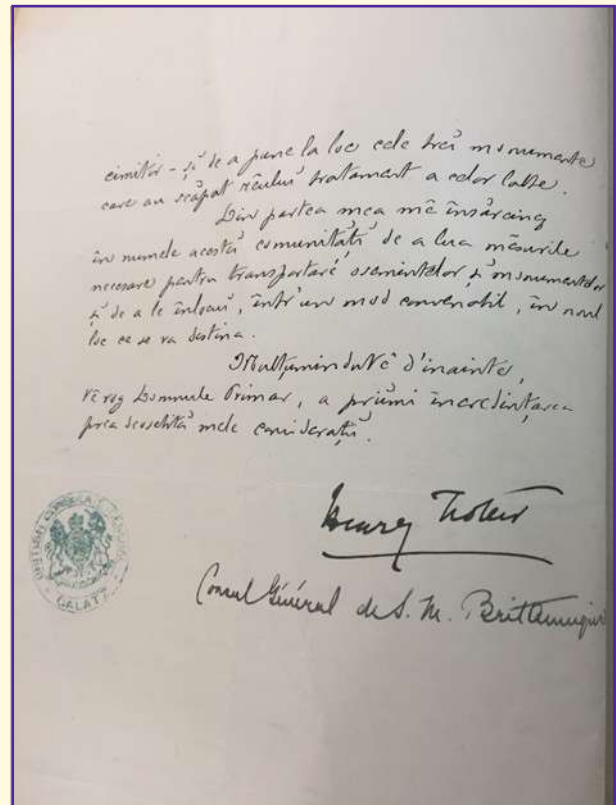
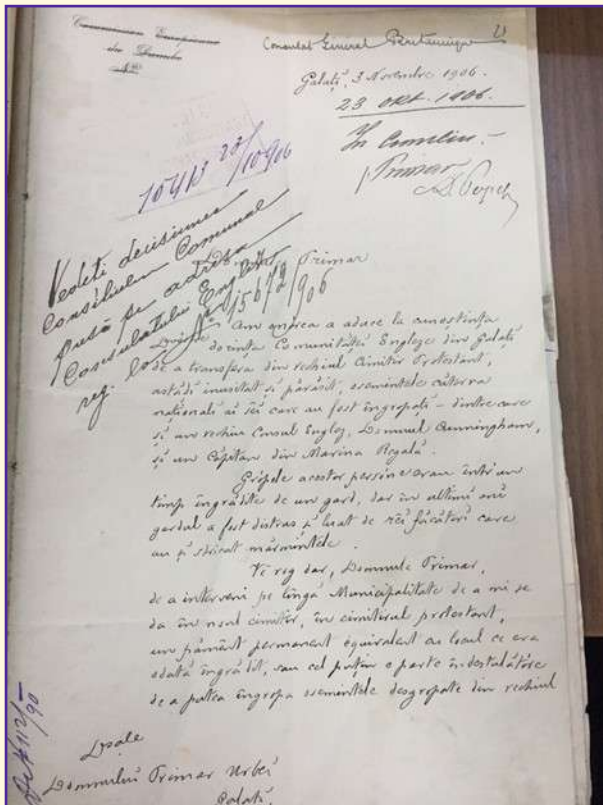
În continuare, inscripția continuă cu repetarea textului în limba italiană, din partea domnului Rastello:

*Împrejmuirea acestui mormânt
a fost ridicată de mai mulți prieteni
ai regretatului Cunningham
drag lor
în timpul lungii sale slujiri
la Galați
pentru calitățile sale frumoase și rare
de vecin
sfătuitor înțelept
și de prieten credincios.*

Piatra de mormânt a consulului Charles Cunningham, în cimitirul Eternitatea din Galați

Profesorul Ion Cașu a descoperit la Arhivele Județene din Galați, cererea Consulatului General Britanic făcută în 1905 către Primăria Comunei Galați, pentru atribuirea legală a unui teren echivalent cu cel deținut înainte de strămutarea în Cimitirul General.

Cererea de strămutare a osemintelor supușilor Reginei Marii Britanii din cimitirul Protestant. Foto Ion Cașu

Astfel, s-a păstrat până în prezent și putem regăsi în partea catolică a Cimitirului Eternitatea, piatra de mormânt a mult apreciatului consul, nu departe de monumentul funerar al familiei Maksay, vestigiile fotografice gălățeni. Este adevărat că astăzi a fost uitat și vedem că locul este neîngrijit și năpădit de gunoaie, dar, de cele mai multe ori, tot se mai găsește câte un creștin care știe cine este îngropat acolo și se apleacă să adune buruienile și să aprindă o lumânare.

Nimeni nu are grijă de locul în care se odihnesc rămășițele lui Charles Cunningham

Cât despre orașul vecin, gălățenii care ajung la Brăila și coboară pe strada Împăratul Traian până la Dunăre, vor descoperi pe fațada clădirii Gării Fluviale o placă „Dezvelită în amintirea evenimentelor petrecute în anul 1848, când revoluționarii moldoveni arestați și trimiși sub escortă, printre care și viitorul domnitor Alexandru Ioan Cuza, au reușit să fugă gășind sprijin în rândul populației brăilene”.

Gara Fluvială din Brăila și Placa montată pe peretele acesteia

Detalii despre cele întâmplate cu tinerii revoluționari arestați de autoritățile vasale puterii turcești, aflăm din scrierile profesorului Constantin Ardeleanu, despre „Exilarea revoluționarilor moldoveni și incidentele de la Galați și Brăila”, pag. 549. „Operațiunea de surghiunire avea să fie condusă de colonelul Mișcenko, de origine rusă, comandantul garnizoanei Galați, care împreună cu directorul carantinei portului, spătarul Iancu Cozoni, trebuia să se înțeleagă cu caimacanul de la Măcin pentru primirea revoluționarilor”.

Mormântul lui Charles Cunningham, în Cimitirul Eternitatea

Chiar consulul Cunningham povestește despre cele ce s-au petrecut atunci, scriind despre numeroase acțiuni ale prietenilor și rudelor celor arestați, care au făcut tot ce au putut: tratativele duse pentru evadarea deținuților sau pentru ușurarea detenției lor, mituirea funcționarilor turci, cumpărarea sau îmbătarea soldaților care îi păzeau sau a vâslașilor care trebuiau să îi ducă cu bărcile până la Măcin.

Bineînțeles că funcția nu îi permitea să intervină deschis, să implice Marea Britanie în problemele interne ale țării, ale domnitorului Mihail Sturdza, dar este clar că a fost în mijlocul evenimentelor și și-a folosit toate relațiile poziției sale privilegiate, de partea tinerilor boieri moldoveni.

Capela Anglicană din Cimitirul Eternitatea, în stadiu avansat de degradare

← *Detaliu al ușii de la intrare*

Am adunat aici frânturi de informații pe care le-am considerat documentate și logice, dar este nevoie de istorici profesioniști, bine pregătiți, care să găsească și să studieze documentele și să scrie Istoria orașului nostru.

31 august 2025